Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ४९८ ग-१

Title दर्शश्राद्ध प्रयोगः

Author कमलाकर भट्ट

Extent २२ पत्र Age सं. १९२६

Subject धर्मशास्त्र

६३७६-२२ पत्र

२७-२-९६
११-३-९६

नं. ११९

स्टी.कै. नं.४५८३

दर्शश्राद्ध प्रयोग

द. श्रा. श्रीगणे[illegible]मः अथाश्वलायनशाखीयः
१ श्राद्धप्रयोगः तत्र निर्णयमूलवचनं मन्त्रोह
श्राद्धीर्हि विधाविहितद्रव्यदेशकालाद्यस्मा
भिर्निर्णयसिंधावुक्तं प्रयोगमात्रमुच्यते
तत्रादौ निरूप्यते कर्त्ता पूर्वेद्युः कर्म्मभाज
नखस्नानादि शुद्धिं कृत्वा दिने निरामिषं सकृ
द्भुक्त्वा सायंहोमान्तरं परेद्युः प्रातर्यद्देशका
लौ संकीर्त्य प्राचीनावीती अस्मत्पितृपि
तामहप्रपितामहानाममुकगोत्राणां वसुशर्मण
रुद्रादित्यरूपाणां सपत्नीकानां तथा अमुक
स्मन्मातामहमातुः पितामहमातुः प्रपि
तामहमातृगोत्राणां रूपाणां सपत्नीकानां
ममावास्याश्राद्धं सदैवं सपिंडं पार्वणविधि
नान्नेन हविषा अद्य सद्यो वा करिष्ये इति
नां शर्मणां

सङ्कल्पस्तव्यं ७ आदिर्वा विप्रान्निमन्त्रयेत् यथा
दैवे गोत्रं नत्वा [illegible] स्वाविवृत्तिः वामं
वेत्ति हेमाद्रिः दैवे पो: पौर्वापर्यविकल्प इत्यन्ये
उपवीती विप्रस्य दक्षिणजानु स्पृष्ट्वा दर्भपाणि
गुरुर्वा दैवसंज्ञका विश्वेदेवस्थाने त्वया
क्षणः करणीयः ॐ तथेति सः प्राप्नोत्भवा
निति कर्ता प्राप्नवानीति सः एवमन्यं विप्र
मिति होपकं वा दैवे निमन्त्र्यापसव्येन वाम
जान्वाच्यास्मात् पितुरमुकशर्मणो मुकगो
त्रस्य सपत्नीकस्य स्थाने पूज्याद्विवामंजा
नु स्पृशन् प्राप्नवानीत्येवेना पितृरेकं एवम
न्ययोर्द्वाविति पितामहादीनां [illegible] एवं
मातामहादीनां त्रीनेकं वा निमंत्र्या [illegible] को
९ [illegible] चनैः कौशेवैः सतनं अजलवारिभिः भवित्र
प

६श्रा॰ वयं भवद्भि[illegible]द्भिश्च मयाद्य श्राद्धकारिणा
२ सर्वापापविनिर्मुक्तैः कामक्रोधविवर्जि
2 तैः भवद्भिर्भवितव्यं मः श्राद्धोमे श्राद्धक
र्मणाति सर्वं प्रश्नावयेत् नद्विजेनुज्ञातस्व[illegible]
त्रः एवं दैवेद्वौ पित्र्ये त्रयः मातामहेष्वेवमि
ति दशविप्राः न[illegible]श्च दैवपक्षे [illegible] एकोद्दे
वे त्रिपित्रादीनामेको मातामहेषु चैक इति
त्रयो वा पक्षाद्यराममेकः [illegible]
भाजयं दैवे साग्नेराग्निः सर्वस्या विप्रालाभे
दर्भवटुं निधाय श्राद्धं भैक्षवत्तु किं एवं कृत्वा
तद्दत्तं विप्राय दद्यादप्सु जले वा क्षिपेत् त
तः प्रातर्दिवा यावत्[illegible] नित्यक्रियापित्र
न् पराञ्च [illegible]
[illegible]स्तैलव[illegible]नः स्वयं सन्न्यार्यपाकं कुर्यात्।

वचनंविनागृह्णामिरायतनाद्वहिर्निय।
नेमानाभावाल्लौकिकाम्नाविव पाकइति
केचित् नोविप्राणांदत्तपाकंसंपाद्यित्वा
दौरंकारयित्वाभ्यंगामलकादिस्नानविधि
विनाग्रपात्रैर्दत्वा·पुरुषसूक्तादिपवित्र
मंत्रजपांतेविप्रान्कृतनपच्छेदाचानांचांता
नुपवेश्यकुत्तपेचिरान्बभ्यव्रजसंदत्वार्घ्यंहे
मकुशादिविधायेतिपारिजातः तन्निर्मू
लौदेशेकालौसंकीर्त्यास्याम्निकृतपितामह
हेत्यादिसपः करिष्य इतिभावंसंकल्प
कुरुष्वेतितेकृतेविप्रान्स्वागतएहस्था
नःपूर्ववास्त्रिमध्याग्रायोप्रादेशमात्रदैवे
उत्तरेचतुरस्रंपित्र्येदक्षिणाग्रमङ्गुलत्रयमात्रं
तावदेवैदमंडलेंगोमूत्रजोमयाभ्यांकु

६-श्रा॰ त्वावेउद[illegible]त्यपंचंकुशाद्वयापित्र्ये सतिलंकु
२ शात्रयंगंधपुष्पेचनिधायोत्तरे सकुशापीठि
3 शाङ्गुरवंविप्रपुरूवार्द्रवसंज्ञकाविश्वेदेवाः
स्वागतमितिपृष्ट्वा तेनसुस्वागतमित्युक्ते
पादेगंधपवपुष्पैरभ्यर्च्यउरू॰ देवाइदं
वः पाद्यमितिसकुशाम्बुतत्पुष्पमापाल
वितजलालिप्त्वा शंनोदेवीरितिमन्त्रात्पै
वंद्वितीयदैवेदत्वापसव्येनद्वितीयोस्मात्
तरमुकशर्मन्नमुकगोत्रवसुरूपसपत्नी
कइदंवोपाद्यमितिपितृतीर्थेनपित्रादि
भ्यः प्रत्येकंत्रिर्दद्यात् पितामहेरुद्ररू
पप्रपितामहेश्वादित्यरूपेति एकोविप्र[illegible]
त्रिभ्यः एवंमातामहादिषु ततोद्विराचम्य
द्विराचांतानृद्विजानभूर्भुवः स्वर्विश्वेदेवाःस

माध्यमिनित्यौ प्राङ्मुखौ देवौ सकृच्छ सकृशासनेमं
त्रावृत्यौपवेश्य पितरः समाध्यमिनित्रिपित्र्यर्थां
न्दङ्मुखान्स्वायाव्यामातामहानुपवेश्यप्र
तिविशं दीपान्दत्वा देवताभ्यः पितृभ्यश्च म
हायोगिभ्य एव च नमः स्वधायै स्वाहायै नि
त्यमेव नमो नमः इति त्रिर्जपित्वा देशकाला
वुत्का स्मत्पितृपितामहेत्यादि उपक्रान्तं पा
र्वणश्राद्धं देवमित्यादित्यपरः करिष्ये कुरु
ष्वेत्युक्ते यवोसि यवयास्म द्वेषो यवयारा
तीः उदीरता १ अष्टौ वसव एकादश रुद्रा
द्वादशादित्याश्चाद्भुतारे वैश्ववीरहा गयाभू
मिः अग्निष्वात्ता बर्हिषदश्चाज्यपाः सोम
पास्तथाः रक्षन्त्वित्युच्चैरुदाश्राः सर्वतश्चय१
मत्तरष्या तो पहता गमरक्षरा रक्षांसि पिशाचा

८-श्रा पेक्षितियां [illegible] त्पृथिवीमग्र अन्यत्केनोपगच्छे
४ त्युपेत्तैतेषांगतंमनः तिलारत्नं क्लराद्
५ भरद्वंतुरालसान् पङ्क्तिवैश्रोत्रियोरत्ने
त्तिापिः सर्वरत्नक इति सर्वतास्तिलाद्वि
कीर्यकश्चिभागेक्त शेषं दद्या व घाडदीता
मवरः श्राद्धभूमौगया ध्यात्वा ध्यात्वा दे
गदाधरं वंजनार्दनं वलवादीश्च पितृन्ध्यात्वा ततः
श्राद्धं प्रवर्तयेत् इति जलपाकादीनांपवित्र
तासुसर्वपदार्थाः भवयन्श्राद्धयोगयांभर
वेत्तिलास हेमकुशोदकेनापो हिष्ठेत्यृचा
निश्रोत्युयेद्देवसव्येनोदङ्मुखो हरितिलांस्ता
न्वाप्यापोदत्वा ५ऋ देवार्थेनयात्राणः
करणीयः इति दर्भदत्वा तथ्या श्राम्भोनभ
वान् मंत्रवानात्यंतमाग्वत्र ॥४॥ एवंद्वितीये
श्रा=

१ऋ देवार्थं त्वयात्र णाः कारणीय इति दर्भदत्त्वो दत्त्व तथ्या
श्राम्भोनभवान् श्राम्भवानात्यंतं श्राग्वत्र ॥४॥ पं० १४=१

प्रतिपदार्थमाद्यंतयोरयः सर्वत्राछूर
वाईविसंज्ञकानां विश्वेषां देवानामिदमा
सनमितिदक्षिणोभागयदर्भान्दत्वा स्तु
स्वासनमितिसः अस्यतोत्र अमुके धर्मे
सीतिसः धर्मोसिविशिराजा प्रतिष्ठित
इत्यंतं हेमाद्रिमाह एवमन्यत्रापितोमु
मोकुशद्वयेपात्रद्वयंन्युब्जंनिधाय प्रोक्ष्यो
तानयोरेक शाखो दत्वा शंनोदेवीरभि
इत्यनुमंत्र्य यवोसि धान्यराजोवावारुणो
मधुमिश्रितः निर्णोदः सर्वपापानां पवि
त्रमृषिभिः स्मृतमिति यवान्गंधपुष्पा
दिशिवादेवपात्रेसंपन्नेस्येतिपृत्काः संप
न्नेइत्युक्तेपुरूरवाईवसंज्ञमंहवे एवंवाहिनि
वीयतेमितिविमस्यदक्षिणांजानुवामहस्तेन

दर्भा धृत्वा दत्वा पाद्यादि मूर्धानं यवान्विकीर्य विश्वे
५ देवाः शृणुतेमं इत्युक्त्वा विश्वान्देवानावाह
यामि आगच्छन्तु महाभागा विश्वेदेवा महाः
ये यत्र विहिताः श्राद्धे सावधाना भवन्तु ते
ओव घव: सर्वदेवत्ये इत्यपीति केचित् अ
र्घपात्रे संपन्ने सुसंपन्ने इत्युक्ते स्वाहार्घ्या इ
त्युक्त्वा सव्यश्च इत्युक्ते पोदत्वा दर्भ द्वयं वि
प्रपात्रे दत्वा ऽरूवा ईवसंज्ञका विश्वेदेवा
इदं वो र्घ्यं स्वाहा नमो न मम इत्येकपात्रे वो
दकं र्घेन दत्वा अस्तु र्घ्यमित्युक्ते या
दिव्या संबभूवुर्य आन्तरिक्षा उत पार्थिवी
र्याः हिरण्यवर्णा यज्ञियास्तान आप
शंस्योना भवन्त्वित्युक्ते मंत्रेण द्वितीयावि
प्र एकाविप्रपदे तत्रैव पात्र द्वयामिति प्र

आपः पृथिवि

योगपारिजातः पंचमं स्नानमपारिशिष्टप्र
योगपारिजातदोवेपच्चमध्यमार्यमक्तो
तदेव विप्रप्रसमित्तिहेमाद्रिः एकोविभक्त्य
विप्रच्छयेदद्यात् पुनरपोदत्वागंधद्वारामित्य
नेपु स्नात्वा ईवसंस्याकाविश्वेदेवाः अमीवो
गंधाशनीर्द्विदत्वासुगंधा इत्युक्तोपोदत्वा
आयनेनेपरापरो इत्यने इमानि पुष्पाणि
सुपुष्पाणीत्यादि विप्रः पुनरपः धूर
सीत्यनेनैवधूपः अपोदत्वा उद्दीप्यस्व
जातवेदोपघ्नन्निर्ऋतिंमम पशूंश्चमह्यमा
वहजीवनंचादिशोदशेतिदीपमेवायंदी
पः अपोदत्वाउपन्हह्मरापितिएवासउवा
सामृतिवांत्तेइदमन्नं छादनं नन्मेत्यर्पकवा
दत्वापोदत्वायज्ञोपवीतंदत्वाहस्तकराग

६ स्नालंकारपादुकोपानच्छत्रजलपात्रादिदया
६ त्. एवोदानमेवास्तु शारदांसर्वलोकानां
तत्त्रायारक्ततरांपरं स्वैव्य पारिवह्वतम
६ नः प्रातिप्रयच्छमे वस्त्रस्य ब्रह्मसूत्रंमहा
दिव्यमयायत्तैनाविर्मितं ग्राह्यंजन्मास्तु
मेदेवब्रह्मसूत्रं समर्पयामि यज्ञोपवी
तस्य लिखायगन्धं तिलकं सौवर्णं चांगु
रीयकं धर्मप्रदं प्रयच्छामि प्रीयतामक
मलापतिः अंगुलीयस्याद्गीयेदमप्य
ते सुर्वणकुण्डलंद्वयाभ्रिया सहस्रमु
क्त हस्ते ःप्रोयतां मम करांगुलीः
कटकौ छित्र पत्रा ब्राह्मी वृश्चिकादिनि
वारणो. पादुकोत्पत्तस्यात्मैविप्रभृत्याप
रहितां पादुकाभ्यो: उपानहौ प्रदास्यामि

कंटकादिनिवारणो सर्वस्यानेकसुखं
७ दैतः प्रांतेनिमत्तथैवे उपानहोः इहामुत्रा
तपत्रारामक्रकेशावमेप्रमो छत्रंवांम्येन
येदत्तंबालागायेमयासह छत्रस्य त्रिका
लेजेर्वर्जितूनां प्रीत्यानंदकारंभमापितृ
णां प्रीतिरनित्यमत्तः प्रतानिप्रयछमे
यजनस्य कमंडलजैलैःपूर्णः स्वर्ग
मार्गःसलक्षणः सर्वाप्तिर्निस्तमहासेनम
भव सत्त्वस्तेनमेप्रभा कमंडलोः देवभ्यः ए.१
नेगंधा पाछीदवान्नाः सर्वेउपचाराः से
पूर्णाभवंतु नूतनानीत्रिकंविधिवद्।
स्तु परस्परलोयानिजापित्वाषुक्षमदस्तु
तयापितापर्वतकारितव्ये इस्तुत्कोकुर
क्षेत्तुकोऽपसमेन वामजान्वायास्मात्

द॰ श्रा॰ तुरमुकगोत्रस्यामुकशर्मणोवसुरूपस्य
७ सपत्नीकस्य स्थानेत्वंयाल्हरयाः करणी
यः ॐतंप्येत्यादिप्राप्नुवानीत्यंतंप्राप्व
7 तु एवंपितामहेप्रपितामहेवाद्यपारणां
वैकः तदास्मत्पितृपितामहप्रपितामहा
नामित्यादिप्रयोगः एवंमातामहेषु
प्राधंतयोरयः सर्वत्रास्मत्पित्रादीनां
गोत्राणांशर्मणांरूपाणांसपत्नीकाना
दना मिदमासनंस्वासनमित्युक्तेन्मासपत्नी
मित्युक्तावर्मोसि एवंसर्वत्रालनः पूर्वे
कुशत्रयेत्रीणितेजसामभ्यन्तमयात्येक
स्मानिवापात्राणि पश्चमेचत्रीराया
साध्यप्रोक्ष्याजानेभुकुशानांतानप्रवर्यंद
त्वायोदत्वाशनोदिविभिसकृदन्तमंत्र

तिलोसिसोमदेवत्यो गोसवो देवनिर्मि
तः प्रत्नवद्भिः प्रत्तः स्वधया पितॄनिमां
ल्लोकान्प्रीणयाहि नः स्वधा नमः इतित
िलपात्रं मंत्र्य कुशान्तिलान्दिक्षिप्य गंधपुष्पा
णि चादि क्षिप्य पितृपात्रं संपन्नं पितामह
पात्रमित्यादि व्याप्तिं गं संस्पृश्योदितनिपो
दिज्ञानः नत्तः पितृपितामहप्रपितामह
हामुकशर्मणो मुकगोत्रान्वसुरुद्रादि
त्यरूपान्सपत्नीकान्मातामहादींश्चाभव
द्भ्यो वाहयिष्ये इत्युक्त्वा ॐ मावाहयेत्यनु
ज्ञातोस्मत्पित्रादीनमुकगोत्रान्सपत्नीका
वाहयामीत्यनेनाभज्ञानुसगच्छाय उशन्तस्त्वे
ति मूर्धादिपादांतं तिलान्विकीर्य एवं पि
तामहादिमातामहादीनाहत्वायंतुनः पितरः

द्र्या॰ सोम्यास॰ इतिजपेत् नमोवःपितर॰ इति
८ मूर्धादिपादांतमितिपाणिनानः तत्क्षिप्त्वा
8 ततः स्वधार्घ्या इत्युक्त्वायज्ञोपवीतीन यो
दत्वार्घ्यपात्रस्थकुशान्विप्रहस्ते क्षाप
येवामोपस्थहोमदत्ताशनहस्तेनावापवि
रुनीर्षेनसपत्नीकास्मात्पितारिदंतेऽर्घ्
र्घ्यं इतिसप्रोक्षाविर्दिमास्वधानमोनम
मे= त्तोऽनुज्ञाता॰ याद्विव्याआप॰ इतिप्रक्षाल
देव मनुमंत्रयेत् ओँऽमुकपितामहेदंतेऽर्घ्यं
मित्यादिपश्चात् लिंगदत्वाऽनुरूपोदृष्टा
न वर्गद्वयस्यैकोविप्रपदे न त्रैव सर्वाणि
दद्यात् ततःप्राचीनावीती विप्रहस्तदर्भा
न्निन्दपात्रेतिधारयन् तत्रापितामहादिपात्रे
निधिचैवमातामहादीपात्राणि तत्रैव

विखिव[illegible]नाभिरद्भिः पुत्रकामोऽथवा मद्धा।
[illegible] पितृभ्यः स्यात् [illegible] णात्राध्यः स्त्रिय
तु दर्भान्नास्तीर्य [illegible] तां पितृ [illegible] तु पा
त्रानि [illegible] यत्र विभक्त [illegible] दर्भान्नि [illegible]
देवसर्वोनैवि [illegible] पारिजातः [illegible] मूलं [illegible]
नैना [illegible]
नतोगंध [illegible] मित्यवो स्मन्नि [illegible]
कणोक्षाः पूर्णा [illegible] सामी [illegible]
धानमोनमनैत्यादिनो [illegible] पदीपा
श्राद्धे [illegible] जलानि [illegible]
[illegible] दत्वासं [illegible]
[illegible] पापा [illegible] कारि [illegible] ।
[illegible]
शानां [illegible]

र॰क्त्रा
९

ऽपसव्येनैशात्का द्विर्नैऋर्त्यां संहृत्वं मंडलं
कृत्वा तत्र दद्याणच्छ्रा [illegible] तिलकुश [illegible] ।
यत्र शाजतापति [illegible] यं वा श्रा [illegible] लिकं कास्य
१ मपाविक दत्वा दिक्षु पश्चिमाग्नि [illegible] व
लीर्वा प्रिद्दा लिता: व्यपसव्येनवा [illegible]
स्टमं [illegible] पामिति दैवे [illegible] णेवपप
सर्वे [illegible] पि [illegible] तस्मिन् सर्वादं [illegible] का [illegible]
दत्वा तत्कुशं [illegible] तिल [illegible] लैन पस्य [illegible]
पय [illegible] तामादा यापरा [illegible]
तेषु [illegible] वा भव [illegible] पारो [illegible]
[illegible] कात्कि यत्नामि [illegible] [illegible] वा [illegible]
[illegible] पसव्येन [illegible] पुत्र [illegible] नाल्ली [illegible]
तो॰ [illegible] अग्नि [illegible] हि [illegible] तिहे [illegible] मव [illegible]
पित्र्य [illegible] कार परि [illegible] रवा [illegible] व्यपव [illegible] पिव

म

र्गं परिस्तीर्य पर्युक्ष्य वीमिन दक्षिणाहस्तेड
पस्तीर्याभिरवदाय पंचावत्तीनभिरवदाय हवि
रवत्तं वामि पार्य ॐ सोमाय पितृमते स्वधा
नमः इति पित्र्यतीर्थेन कृत्वा सोमाय पितृ
मत इदं न मम मेक्षणं कोउपरिवदायाग्नये क
व्यवाहनाय स्वधा नम इति कृत्वान्वाहार्य
त्वाउपरिः पर्युक्ष्य देवत्यं वा पिंडविक्षक
रणहोमः केचिच्छनात्क्षाप परिषेचनेषु स्ती
वस्तः ईहनो वायुरिति स्मरन्ति तस्तीर्वत्वा
कवनात्मप्राग्दिक्पाणि लोमेन अनि ना
नुर्दिक्काग्र प्रत्यादिव कुसमन्तं मनोविप्राः
करे कृत्वं पात्रेनिधायोत्थाने प्रमाणमात्र
वानवेव पात्रानरेकं प्रदात्व्यै विराचामे
उः कर्त्तव नतः क्वाचित्त्रिहृचतनं दिवरति

द॰ श्रा॰ पित्र्ये श्राद्धे मासपक्वामितिपात्राण्यभिघा
१० र्यपत्नादियुतो देव पूर्वमुपवीत्येवपरिवे
वेशं कुर्यात् ॥ तत्र देवपात्रमाप्यस्याभ्यु
।० त्वा यः कृतानीच सव्यदाह्निरणेन्नानह
स्ताभ्यां पात्रमालभ्य पृथ्वीते पात्रं द्यौ
रपिधानं ब्राह्मणस्य मुखे जुहोमि स्वाहा
ब्राह्मणानामत्वा प्राणापानयोर्जुहोम्यक्षि न
तमसि मे दिक्षु क्षयमुद्गाम्मु क्षिमलोके इ
दं विष्णुरिति त्रीणि पदा विचक्रमे त्वेस्वेत्प स
न्नेति जानु च मूलानि विन्यस्य वामेन पात्रमा
लभ्य ... विश्वे देवा देवता
इदमन्नं सपरिकरं हविरयज्ञायासरा आहव
नीयाः पूर्वेद्युर्दस्य मानं मानं ... पाये यं
गदापरोभि ... ब्राह्मणस्वर्गस्य पात्रस्य
मत्र

मसप्रवटध्यायेयंछत्रंकां इदंवस्त्रंजकेभ्योप्यवि
प्रेभ्यो देवेभ्यश्च भिदंमनोसोपस्करंपरि
विष्टपरिवेदयज्ञानां चान्तिभरस्वमहर्षिणा
स्वाहासंपद्यतां हव्यनमोनममेपितकोपा
पूर्वोदके नामोपरि दद्यात् हिरण्यंवीकृत्वा विप्रद
क्षिणोत्पन्ने देवस्येत्यत्र कृत्वाप्रोक्षेत्स्वधाति
जपवानमोदेवेभ्य इत्युक्तो गायत्र्यामत्येवं
नापितृपात्राणि पोद्धृत्यपरिषिच्य प्राचीना
ग्रमा वीतीप्रागग्रवत्पालभ्य पृथिवीतेपात्रमित्या
दिजिह्वेभिलवधा· लोके इत्यन्तेन इदंविष्णुरि
तिपंचाभिरेक यावा अविष्णोकव्यरक्षेति प
वैणुष्ठं निवेश्यपात्रास्मात्पितामहवानीवी
६३ कंशर्मा विश्वास्त्य पासपत्नीकोदेकना महस्संक
६२४ ल्पंसपरिवारमित्यादिरजतपात्रेस्वयमेवाव
कं:

द० श्रा० वटश्राद्धेयामित्यनेस्मात्पित्रेमुकगोत्रायामुकशर्म
११ णेवसुरूपायसपत्नीकायेदमिदमन्नंते
पस्कारपरिविष्टंपरिवेक्ष्यमाणंचान्नक्षेर
ष्ठतरूपेणास्वधासंपद्यतांकव्यंनमेन
मः ॐतत्सत्काश्यपाविष्णुस्मरणादेसप्याया
यदाधरंपादेयास्तमहार्घ्यकमगुणयागा।
दधत्ःप्रीतोभवतु एवंपितामहेरुद्ररूपे
त्तिप्रपितामहेआदित्यरूपे एवंमातामहे
त्रयाणामेकोद्दिष्टेस्मात्पितृपितामहप्रपिता
महाअमुकगोत्राःअमुकशर्माणःवसुरुद्रा
दित्यरूपाःसपत्नीकारत्निवान्वंब्राह्मणामेकोवि
ष्णुस्मरणाद्येरत्नः तथोपवेहपितरश्चाद्गिज
पित्वासप्तव्याधादशार्णेषुमृगाःकालञ्ज
रेगिरौ चक्रवाकाःशरद्वीपेहंसाःसरसिमा

तसे गोपिजाताः कृतदेवेब्राह्मणावेदपा
रगाः प्राशितादीर्यमध्वानंमूर्यंतेभ्योवा
सीदस्यौभ्रमूर्त्तानांचमूर्त्तानांपितृणां
दीप्ततेजसां नमस्यामिसदातेषांध्यायि
नांयोगचक्षुषां चन्द्रभिस्थ्रचन्द्रभिस्वदा
भ्यांपंचभिरेवच इत्यनेषडनर्घाभ्यांसमे
विष्टः प्रसीदन्तु इतिजपेदितिकेचित्त त
तः प्रसिलोदकं गृहीत्वाब्रह्मार्पणंब्रह्म
हविर्ब्रह्माग्नौब्रह्मणाहुतंब्रह्मैवतेन गं
तव्यंब्रह्मकर्मसमाधिना हरिर्दाताहरिर्भो
क्ताहरिस्तुप्रजापतिः हरिर्विप्रशरीरस्थो
भुङ्क्ते भोजयतेहरिः ॐतत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु
स्त्वितिविलिपेत ततोदेवेभ्योनेवेद्यंदद्यादि
त्युक्तः वामकराघोदद्विरांतीक्ष्यावित्रा

द.श्रा. दद्यिरोजलंत्यजोदितिपारिज्ञमनः मूलंतु
१२ चिंत्यं देवपूर्वंविप्रेभ्योपोशानंदद्यात्
12 नैवचित्राण्यस्विवालिखेर्जकुर्युः ततोविप्र
ललेष्वथोदत्वाएकोविष्णुर्महद्भूतंपृथ
भूतान्यनेकशः त्रीनलोकान्व्याप्यभू
तात्माभुंक्तेविश्वभुगव्ययः अनेनब्राह्मणा
रा भोजनेन सपत्नीकास्मत्पितृपिता
महप्रपितामह सपत्नीकमातामहमातुः
पितामहमातृः प्रपितामहरूपीजनार्द
नवासुदेवः प्रीयतां महसपत्नीकमाता
महमातुः पितामहमातुः प्रपितामहस्व
रूपीजनार्दनवासुदेवः प्रीयतांनमम
ध्यानाविष्णुकमलात्मककार्निकेष्ववान्हि
त्रयार्कश्रजनीभगरोभाराशीं कौत्वा

मद्रुकलशोद्भवकपालोपादानमामिस्त।
नातंपितृस्तुत्कि हेतु भिनादत्तरायां संकल्पा
पितृदेवेभ्योगायत्रीमधुमधुपः श्राद्धानि
वैघावेशानंजुयाच्छे शेषंभोजनंगायत्री
त्रीणि सकृत् कापिजपेद्धा हविष्टविर्विंवामधु
वाताऋतायतेत्वं मक्षिन्त्येता त्रिकंतत्पात्रगिया
येनायः गणाधर्याद्यनमः ओंनमस्तदेवाः
भ्यपनमह्यापितरः यप्याजस्वकर्मधर्ष्यं स
मत्तोपस्तरणमसि विप्रैः प्राणायाचाकृत्ति
भुगपह्ममारायणस्वाहा प्राणायेतिविश्वो
मत्तंजुहोमिशिवोमाविशाप्रदालायस्वा
यस्वाहा श्रद्धायामपाने अपानायस्वाहा
श्रद्धायांव्याने व्यानायश्रद्धायामुदाने दा
उदानायस्वाहा श्रद्धायांसमाने समानाय

९ म्ना॰ स्वाहा ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्मलोकाय नम आत्मा
११ मन्तात्वा योनिजिह्वा शाकादीनां मध्ये पर
13 द्रव्येणैतद्वोषयन्त्रांशो चनेन ब्राह्मणं स्तुत्वे
न मो ह्यव्याविनिमार्थयेत् नैवबामा
गुष्ठकर्जनीमध्यमाभिः प्रात्त्रमालभ्या
मौनेनैवं भुंजीरन् ततः कर्म स्त्रकानि
श्रावयेत् सव्याहृतिं गायत्रीं ऊरूषस्
क्रमाच्छुः पीडयान:। ५ कुएक्ष पापान:
दीर १५ ऊर्ध्वां १॰ तादो स्मीदि १५ स्वादिष्टया
या १॰ हेमाद्रे इंद्रिया सोम सक्तानि पाव
मानी शुम्नाकिन: अभावे सर्वविधाना
गायत्री जपमात्रेण ततो भोजनान्ते क
र्तान्त्रिमा: स्फूर्तर्जकोपन्त्रमा सोमाभिनैत्के
र्यत्सोगायत्रीमधुवातेति त्रिचमर्त्तन

मीमंदत्तोनीम, धिनित्रिकंचोत्क्कान्याकुंसंप
त्कंस्वरूपनु मित्रकेत्रवान्तमा: स्थेत्तु
कीपितृपर्वसर्वमन्त्रादिकिरापर्वचोक्तांपरि
षमन्त्रादि क्रियता मिश्चेः मा हम्कुज्यन्नामि
तुंकेडाछिक्ताग्रेभूमौकुशांनिधायपेत्रौ
म्निदग्धायेत्रनग्निदग्धा इतिमंत्रांतेत्रा
ग्निदग्धाश्चयेजीवायेप्यदग्धाः कुलेमा
घ म भूमौ दत्तेन तृप्तन्तु तृप्ता यांतुपरांगति
मित्युशिष्ट पिंडंदत्वाषिराचांतेविप्रोय
जमानदासहिभ्यडश्छिष्टम्यविनिद्धिप्य
तेसावमनापिब्यातत्तो देवेदद्यात् तेवा
त्त्वापिधानमसीतिपीत्वा पंत्रौ रवे७
एयैलितयेपश्राडेदनिवासितां म्यार्पि
नामुदकंदत्तमहाप्यमुपानिष्ठतु इति

द॰श्रा॰ सिंचेयुः ततस्तत्रैव पात्रांतरे विधृतस्तादी
१४ न्संशोध्य तत्रामेषुः ततः कर्त्ताग्नेर्दक्षिणमु
खदक्षिणेभ्यः चतुर्हस्तं हस्तमात्रं वा विहा
14 य प्राचीनावीती सव्यं जान्वाच्य प्राङ्मु
खतया पिंडदानं करिष्ये इत्युक्त्वा कुर्या
द्वेति निरुक्ते पट्टनाम्नि स्थंडिले हस्ताभ्यां सिंचेत्
पदसव्येन तयाभ्यां पाणिभ्यां स्फ्येन कु
शैर्वा पश्चिमसंस्थमात्रावृत्त्या स्थले रेखा उ
ल्लिखेत् अभ्युदयसंकल्पदक्षिणेन रेखा लोपेत्तत्र
शुंधंतां पितरः सपत्नीकाः शुंधंतां पि
तामहाः शुंधंतां प्रपितामहा इति पितृ
तीर्थेनाग्नेरप्पं तं सतिलं जलं तत्रानिना
वं पश्चिमे रेखायां शुंधंतां मातामहाः स
पत्नीकाः इत्यादिना निपतत्वरकादीन

ध्यात्वासंसृज्यसर्वंकारादियुक्तान्नेनस्वदृपिं
डान्भार्ययाद्रामलकंमन्त्रावकारीयत्वो
तच्छलीदकमादाययन्नेस्मात्पित्तरमुक
शर्मन्नमुकगोत्रवसुरूपसपत्नीकाये
त्वामन्त्रान्विनिःप्रप्यमस्थानेपिंडानिधा
यास्मत्पित्रेशर्मणेगोत्रायवसुरूपाय
सपत्नीकायायंपिंडःस्वधानमोनमममा
येपत्वामनुगछंतितेभ्यश्चागयायांश्री
विष्णुपदेदत्तमक्षय्यमस्तु एवंपितामह
यवध्येरूपेति प्रपितामहायानेत्यादि
त्यरूपेति एवंमातामहेभ्यः पश्चिमायांद
त्वात्रपितरोमादयध्वमितिदर्भमूलेहस्त
निमृज्यात्रपितरोमादयध्वंयथाभागमा
वृषायध्वमित्यनुमंत्र्याचकन्याग्रदद्विराप्त

९ श्रा॰ द॰ ञावाहत्यपश्चाच्छाकिंप्रसाग्निय स्वामीम
१५ दंता पित्तरो यथा भागमावृषायीवत्तेतिउ
नत्वु मंत्रं च रुशोषामाय एत्त प्रक्षाल्याच
म्यदक्षावि प्रस्य शेषं पात्रान्तरे निधाय।
पिंडपात्र प्रक्षालनजल ५ घेत्तां पितरः पत्या
चे: भागवपिंडे भुहत्तेन निनीय पात्रम।
घोमुखं कृत्वा तैल म भ्यंजनं दर्भेणा दा।
यास्मात्पितर मुकगोत्रामुकशर्मन्व सम
निनीय पात्रम घोमुखं कृत्वा तैलमभ्यं
जनं दर्भेणा दाया स्मात्पितर मुकगोत्रामु
कशर्म स्वरूपत्य पत्नी कांस्यं द्वेत्पा घा।
पिंडे एवमुत्तरे वामतो दर्भेणात्रे वक्तुदम
न्यक्षावक्कला पंजनम स्मात्पितर इत्याचं
नेग्ह्ले तिति विर्मंत्राव्हत्याजनमेवं सर्वत्र दत्वा

15

एतद्वः पितरोवासोमानोऽतोन्यत्पितरोयुङ्‌-
ध्वमितिपिंडमंत्रावृत्याह्यंगुलावासोद-
शांपंचाशद्वर्षोर्ध्वंतुदिस्यंप्रकोष्ठस्थे
वालोसदत्वाकाशिसूपवहिरोदत्वाघ्यार्घ्य
मधुघृततिलजलयुतपात्रंनिवेद्यगंध
पुष्पधूपदीपप्रकृतान्नपर्दान्ननैवेद्यफ
लतांबूलदक्षिणानमस्कारैः पिंडान्संपू
ज्यपुष्पैराकीर्यजलांनिषिच्यशेषान्ना
विकीर्यपुनर्जलांनिषिंच्यदिक्षिपारिज्ञा
नः मूलंकृत मध्यैतानुपतिष्ठेन्नानमोवः
पितरस्वधेनमोवः पितरऊर्जेनमोवः पित
रः शुष्मायनमोवः पितरोघोरायनमो
वः पितरोजीवायनमोवः पितरोरसायस्व
धावः पितरोनमोवः पितरोनमएतान्युष्मा

८॥आ॥ कंपितरस्सोमास्मस्माकंजीवावोजीवंतइह
१६ संतःस्याम मनोन्वाहुवामहेनाराशंसेन
सोमेनापितृणांचमन्मभिः आनएतु
18 मनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसेज्योक्च
सूर्यंदृशेपुनर्नःपितरोमनोददातुदैव्यो
जनः जीवंव्रातंसचेमहि इत्युपस्थायपत्न
कुटुंबःपरास्यपरेतनपितरःसोम्यासोगं
भीरेभिःपथिभिःपूर्विणेभिः दत्वायास्म
भ्यंद्रविणेहभद्रंरयिंचनःसर्ववीरंनियछ
तेतिपिंडाग्निहास्यम ध्यमम्पत्नुस्वातानापा
ताप्रवकामावारं मंत्रेणापितरश्शतिमद्गम
ध्यमंपिंडंस्वैरेहिरासेनाप्रयेवमाता मा
हानीम ध्यामंचापिंडदद्य माधत्तपितर
गर्भंकुमारंपुष्करस्रजाययापयमस्यात्
असदितिमं

प्रायेत्र अत्रपारिजातेनेविकिरउतः पुष्प
त्वया तनोदैवकोसव्येनसुप्रोष्दीतमस्त्व
२ तिजलं अस्तुसुप्रोक्षितमित्यादिविघः
शिवाआपःसंतु जलं सौमनस्यमस्तु
पुष्पअक्षतंचारिष्टंचास्तु यवान् दीर्घ
मायुःश्रेयःशांतिःपुष्टिस्तुष्टिश्चास्तु ए
वमपसव्येनपित्र्योअघोराःपितरःसंतुः
संत्वघोराःपितरः इत्युक्तेस्मकुलेतंवर्ध
तांस्वास्तिवर्धतांगोत्रंगोत्रस्याभिवृद्धि
स्तुपितृप्रसादोस्तु इत्युक्तेपात्राणिनिःसे
सार्यविश्वेदेवाःप्रसीदंतिपूलात्प्रसीदंतु
नेपितृपितामहप्रपितामहेभ्योगोत्रेभ्यो
रूपेभ्यःसपत्नीकोभ्योमातामहादिभ्यस्सप
त्नीभिवृत्तेतिसाक्तिलंजलंदत्वा ओंस्वस्ति २

दे·श्रा· स्तकेंष्ठपात्रमृतानं कृत्वापुत्रएवाईविसं
१० ज्ञकानं विश्वेषां देवानां यज्ञनं श्राद्धीय
18 मन्त्रोदकाप्तिर्दत्त्वा श्यमस्तु श्यस्त्वप
मितिने एवंमाना मशाना प्रत्येकं वास
त्रिपाडरित्यादि नत्तडपवीतिनां ह्लं दत्वा
कृतस्य श्राद्धस्यासांकुराया पंयस्याशाः
त्रिहिररायनन्तं स्पं कुर्व्यवा विश्वेदेव
स्यानीयघासस्यौपदर्द्दिशासंप्रदे
नमस्ते तिसपवजौदत्तिशणादद्यात् ॐ लो
लीनि विप्रः एवमस्तान्निन्यादिश्योता
मगोत्रस्य पिप्र्यामुक रुजनन्तं स्पं वाद
त्र्यांपितृस्थानीयेभ्यो दिनासतिलजलो
याद् एवमानामहेभ्यः नमः स्वधावा।
वाचिया चक्रकामवाच्यता भिन्नग्नेपित्रा

दिभ्योमुकना मगोत्र रूपेभ्यः सपत्नीके
भ्यः स्वधोच्यता मित्याह श्राध्द के स्वधेति
नै एवंमातामहेभ्यः विश्वेदेवाः प्रीयंता
मित्युक्त्वा प्रीयंतां विश्वेदेवा इत्युक्तोपि
तरः प्रीयंता मे तत्पश्चेवोक्तो पिंडदेशा
प्रांतिरस्तित्वन्या येः प्रोदपविकिराप्यमि
द्वंग्टहीत्वा दक्षिणा मुखापसव्य
देवायत्नभागविवर्जिताः तेषामन्नंप्रदा
स्यामिविकिरं वैश्वदेविकमिति दत्वाज
लंचदत्वा पित्र्ये कुशेषु सतिलं दत्वाग्र
संस्कृत प्रमीताये त्यागिन्योपः कुलस्त्रि
यः दास्यामि तेभ्यो विकिरमन्नमा
श्रयेन्ट कामिनि मातिविश्वेदेवाजलं दत्वा
न्न पात्रिजाता ये तु ये श्राद्धे दग्धाश्चति ये

आत्तायेषदग्धाः कुले ५ पं-२
६·श्रा· ऽग्निदग्धाः कुले मम भूमौ दत्तेन तृप्यं
१८ तु तृप्तायांतु परां गतिमितिपिण्डविकि
रमंत्र उक्तः ततोऽपिराचम्य सव्येन वाजे
वाजेवसिष्ठोवाजिनाहविष्म वाजेवा
जेवनमंत्रान ॐस्वधो अस्तुस्वधेति
वीतकाग छनडाज्ञि हजापितरः इतिकुश
स्पर्शेनापितृन्पूर्वविसर्जयतेच ॐस्वधा
अस्तुस्वधेतिवावृ‍ः बहिर्मंडलाविमा
नत्रि·प्रदक्षिणीकृत्य दातारो नोऽभिवर्धं
तां वेदाः संततिरेव च श्रद्धा च नो मा व्यगा
मद्बहुदेयं च नोऽस्त्वन्नं च नो बहु भवेद
तिथींश्च लभेमहि याचितारश्च नः सं
तु मा च याचिष्म कंचनेति प्रार्थयेत्
तेचवोभिपर्यगां· देवाः देयं चैवोलो

स्वन्नं चनोऽरुवः संतलमघं यावि घ्रामितस्
स्वेलपठेयुः शुभिकदर्शनभाव्योः नमः
कन्नास्वाद्गुषेंसदः पितरोवर्षोधाः कृ
ष्णाग्नित्तः शाक्रीवनोगंभीराः चित्रसेना
श्चवलामरुघाः सदोवाराऽरवोब्रातसालाः क्र
लाग्नासः पितरः सोम्यासः शिवेनोद्यावा पृथि
वीम्बेतेहसा प्रवान पा नूडरिक्ता हृत्ताहृद्यो
हृता मा किलैश्चयथप्तासत्ज्ञानोत्तिपठेत्तेव
हैवसंमाविपोऽस्मितिश्वायुः क्रोधनंवि
याखर्गमोहं स्वानिव प्रयच्छंतुतस्याज
यं प्रीता नरोणां पितामहीः पत्नाः सप्यानन्ना
शिषः सन्तु १ पत्क्षान्दृहुः कन्नाप्रातिप्लह
स्वस्यपुत्रो देयाश्रिरासि दिह्नापापाद भ्यांगं
हृत्वाभ्मयमेसफलंजन्मभवत्पादकुंवंद

द॰ श्रा॰ नात्र अघमेवं शाखाः सर्वेषाना वोतु कलापि
१९ वांयत्र शाकादि दलेन होशीला हृतमीह
१९ शाः नहुके प्राजानं वितानानु विस्मृत्य हंनु
मर्हप्यामंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं
द्विजोत्तमाः प्राकृसंहरणानाथयाकुप्रसा
दाद्भवता मेमास्तु त्वा तथा स्त्रीस्त्वेको पादादाक्र १
वंताकर्म॰ यस्यस्मृत्यापि जापित्वा पवित्रा
मंडले — स्नाकर्मैवारापरणं कृत्वा प्राङ्मुशाव
रावैश्वदेवानि पिंडपूजादि कृत्वाशिष्टाति
भू — — — यस्तिले एवभुंजीतेति इति श्रीम
न्नारायणाम रहनुराम हृसम हात्मजक
मलाकारभट्टकृतो निराग्निकश्राद्धप्रयोगः
समाप्तः साग्निकश्राद्धप्रयोगः मत्रसाग्नि
कोष्ठिविधः श्रौतादिः स्मार्ताग्निश्राद्धा

धीपि वेधा सर्वा धान्य धानी चेमी विवि।
प्यस्यापि दत्तिरणाग्नेतोर पिंडपितृयज्ञो नित्ता
ग्र्व्यानि पंगा ध्रुंकाण्ले. केवल रटहाग्ला
खंडे दर्श पूर्वेद्युः केवल श्राद्ध परे पक्षापिर
पक्षः पूर्वादिने च श्राद्ध पाका दुद्धृत्य पाक्ति
एया सूत्रे स्थालीपाकेन सह पिंडपितृयज्ञः
कृत्यानि सहस्रा खपाश्रुलं रग्रहलौगिवत्ता
सुप्रिडु प्रधान श्रुति स्थालीपाकस्यानु
नोक्तप्रतिपाद्यत्वेन यकरणाभावात् न
वनप्रकरणं नष्टुकेहत्यतिहुताः नावाः सर्वाः
स्थालीपाकश्चापि सर्व श्राद्ध सम्भवे[illegible]
नुवादोयामिमिलीप्रकाग्लोप घृतस्या
पिण्डहोमान्नो होमानां विकल्पः अवयाकर्म
पिण्डदानं श्रावकम् सह पाकयज्ञ्यानि च
तान्नि वानि व्यातिपमा[illegible]नाः सतत्त्व

द॰ प्र स्थाने वर्षा [illegible]

२॰ वादीवांमातनामेलहरीवं [illegible] पि

नरयद्वमानि [illegible] रक्षा

२० कृतिसंकल्स्यानिमक [illegible] दिपरे षः [illegible]

नेप्राप्व [illegible] स्यात्रार्थिवि [illegible]

पितृ पद्वकिन्तु स्याली पावकानाद [illegible]

स्मृत्का व [illegible] यानी [illegible] वापार

सप्तकृत [illegible] प्रदर्भैः परित [illegible]

प्रवीय व्यैरभे [illegible] स्याली [illegible] माल [illegible]

लस्त्व प्रेमाहि [illegible] जिनसकृत छिवे [illegible]

रक्तोमडलुनाश पात्रातानाल [illegible]

नघ्रोद्यायु [illegible] शाकं [illegible] स्याली [illegible]

विमिराष्ट्र [illegible] प्यापाषः पातिना [illegible]

मिनवाप [illegible] पीव [illegible] स्याली [illegible]

तीन्सहस्त [illegible] वपाली [illegible] पायत्ता

ने तल्मुकमाराय ॰ येरूपारिणप्रभिर्सु

चमानाक्रसरा: सैन: स्वगुयाचर्व[illegible] पच

त्व कुरोलिकृये येभर्ंरिन[illegible]लोका[illegible]राउदार्त

स्मादित्यान्देय्यंनिधायतमानिप्रार[illegible]

[illegible]लाम्रकरारदांासि[illegible]

[illegible]र्थैस[illegible]णा[illegible]स्यांस[illegible]

[illegible]प्रत्यक[illegible]स्यैक[illegible]वाभु[illegible]

[illegible]स्वक[illegible]वाया[illegible]स[illegible]

[illegible]रोदर्मैव्यासाघतंवसंम[illegible]

वत[illegible]धार्यो[illegible]त्यानि[illegible]

[illegible]रमेघास[illegible]जवोजन[illegible]

[illegible]विलदितयान:[illegible] तत्वोति

[illegible]नाबीनी[illegible]पित्न्नी[illegible]

२८ [illegible]वालया[illegible]चादित्यापविलो[illegible]

द॰ श्रा॰ नपात्रासादनांतेप्राचीनावीत्यन्तोकरि
२८ ष्येकाग्नौकरणंवापाणिंवा पिंडे [illegible]
21 पत्नांकायकार्यविभिवाकुशेष्वेमेक्षलपात्र [illegible]
पूत्नोर्यपविवरदापाभि [illegible]
पितृमनेरवयानम: [illegible]
कुसदंसोमायपितृमतेनम: [illegible]
कानिष्ठनरववा पात्रयैकव्यवा [illegible]
स्वधानम: यत्रिकुशाभेदनांमध्ये [illegible]
इति स्वाहाकारेणावाहोम नदास [illegible]
होम: श्राकुश्योर्वाप्रपय [illegible]
पुनर्नामेव दत्वानपरिविवरयाकान्यान्त
[illegible] [illegible] विप्रभोजनानंतेलेखाकारयामा [illegible]
नैकान्तानुज [illegible] [illegible] भ्याले [illegible]
पिंडदानादिपरे [illegible] पिंडप्रवाह [illegible]

अन्येतमथाप्यंनत्तोमैः अकं कुंचमंद्र हविस्पृ
शं आप्यमांतकौहै पकंरिहंतेष्यिवीयु
तेयाप्यन्मातरंपितरखाजिहिंसिक आप्रि
मतिस्मादेनसोप्याहपन्मः प्रकेचककारेषु
मामनेतामितिगाहपन्त्यपदहीनाभ्यामा
पास्तुसपस्थापंपिंडआश्वनादिस्थाकृशे
षंसमाप्यपात्रेराडुबोस्मालिरिजंकरो
मुखासयेत् पित्रादिनामगोत्रानंतमापिता
महप्रपितामहेतिप्रयोगः अन्वामिप्राणि
नैरेवहोम इतिहरदत्तादयः रुद्रदत्तो
विकल्पमाह आपयन्तएववकुलेभ्यतो
पुत्तभाषसवर्पों इतिश्रीमन्नारायणपरा
भट्टसत्कारामकृष्ण महोत्मभुककमलाक
रभट्टकृतः पिंडपितृयज्ञव्यातिषंगयाप्रयोः दर्श
प्रयोगः समाप्तः सं० ९७ आषाढ प्र० ९ संवत्

नं.

22

इतिदशमिश्रीकृप्रयोगःसमाप्तं
नं. ४५८३ पत्र २५